

Milliy o'zligimizga qaratilgan tahdidlarni oldini olish, yoshlarni vatanparvarlik tarbiyasini shakllantirish masalalari

Turgunbayev Toxirjon Abdugafurovich –
Farg'ona davlat universiteti
Harbiy ta'lim fakulteti,
Umumqo'shin tayyorgarlik sikl dotsenti,

***Annotatsiya.** Ushbu maqolada milliy o'zligimizga qaratilgan turli mafkuraviy, axborotiy va madaniy tahdidlarning mazmun-mohiyati tahlil qilinadi. Unda yoshlarning iymon-e'tiqodini mustahkamlash, ma'naviy-axloqiy qadriyatlar asosida irodasini baquvvat qilish, ularni mustaqil va tanqidiy fikrlovchi, vatanparvarlik ruhiga ega barkamol shaxslar etib tarbiyalash masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Shuningdek, yoshlar ongida "ommaviy madaniyat", turli axborot xurujlari va yot g'oyalarga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantirishning pedagogik va ijtimoiy mexanizmlari yoritilgan. Maqolada vatanparvarlik tarbiyasini kuchaytirish, milliy g'urur va mas'uliyat tuyg'usini rivojlantirishga qaratilgan samarali yondashuvlar hamda amaliy tavsiyalar ilgari suriladi.*

***Kalit so'zlar:** tahdid, xavfsizlik, barqarorlik, demokratiya, struktura, ommaviy madaniyat, axborot hurujlar, globallashuv, or – nomus.*

Проблемы предотвращения угроз, направленных на национальную идентичность, и формирования патриотического воспитания молодежи

***Аннотация.** В данной статье анализируется сущность и содержание различных идеологических, информационных и культурных угроз, направленных против национальной идентичности. Особое внимание уделяется вопросам укрепления веры и убеждений молодежи, формирования их духовно-нравственных ценностей, воспитания сильной воли, а также подготовки самостоятельных и критически мыслящих, патриотически настроенных гармонично развитых*

личностей. Кроме того, в статье раскрываются педагогические и социальные механизмы формирования у молодежи идеологического иммунитета к «массовой культуре», различным информационным атакам и чуждым идеям. Также предлагаются эффективные подходы и практические рекомендации, направленные на усиление патриотического воспитания, развитие чувства национальной гордости и ответственности.

Ключевые слова: угроза, безопасность, стабильность, демократия, структура, массовая культура, информационные атаки, глобализация, честь и достоинство.

Issues of preventing threats to national identity and forming patriotic education of youth

Annotation. This article analyzes the essence and content of various ideological, informational, and cultural threats directed against national identity. Particular attention is paid to strengthening young people's faith and convictions, reinforcing their spiritual and moral values, developing strong willpower, and educating them as independent and critically thinking, patriotic, and well-rounded individuals. In addition, the article highlights pedagogical and social mechanisms for forming ideological immunity among youth against "mass culture," various information attacks, and alien ideas. Effective approaches and practical recommendations aimed at enhancing patriotic education and fostering a sense of national pride and responsibility are also proposed.

Keywords: threat, security, stability, democracy, structure, mass culture, information attacks, globalization, honor and dignity.

KIRISH

Bugungi kunda insoniyat taraqqiyoti turli siyosiy, ijtimoiy va ma'naviy tahdidlar ta'siri ostida kechmoqda. Xavfsizlik va barqarorlikka putur yetkazuvchi, jamiyat hayotini izdan chiqarishga qaratilgan bu tahdidlar kundan-kunga murakkablashib, shakl va mazmun jihatidan turlicha ko'rinishlarga ega bo'lmoqda. Afsuski, ularning barchasini oldindan aniqlash va to'liq bartaraf etish har doim ham mumkin emas. O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimov o'zining "O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari" nomli asarida ta'kidlaganidek, bu tahdidlar turli buzg'unchi kuchlar tomonidan nihoyatda ustalik bilan tarqatilib, o'zining jozibali va yashirin ta'siri orqali ko'plab insonlarni o'z domiga tortmoqda.

Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda tahdid tushunchasi turli jihatlardan tahlil qilinadi. Sh. Paxrutdinovning fikricha, tahdid – bu jamiyat va davlatning siyosiy barqarorligini zaiflashtirishga, ijtimoiy muvozanatni buzishga qaratilgan, mahalliy, mintaqaviy yoki umuminsoniy miqyosdagi salbiy omillar majmui hisoblanadi. U iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy, harbiy va tabiiy-iqlimiy shakllarda namoyon bo'lishi mumkin. Shu bilan birga, bunday tahdidlar ayniqsa yosh avlod ongiga ta'sir ko'rsatib, ularni milliy ildizlaridan ajratishga urinishlari bilan xavfli bo'ladi.

Xalqaro maydonda kechayotgan ijtimoiy-siyosiy jarayonlar shuni ko'rsatmoqdaki, ayrim siyosiy kuchlar o'z strategik manfaatlarini "erkinlik" va "demokratiya" shiorlari ostida ilgari surib, boshqa xalqlarning madaniy va ma'naviy qadriyatlariga ta'sir o'tkazishga

harakat qilmoqda. Bunday faoliyat natijasida yoshlar orasida milliy o'zlikni anglash, vatanparvarlik ruhini shakllantirish va ma'naviy qadriyatlarni asrab-avaylash masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, bugungi kunda axloqsizlik va haqiqiy ma'naviyatning mohiyati to'g'ri tushuntirilmasligi, ularning o'rniga moddiy manfaatga yo'naltirilgan ommaviy madaniyatning keng tarqalishi ham jiddiy xavf hisoblanadi. Ommaviy madaniyat yoshlar ongini shakllantirishda sezilarli ta'sirga ega bo'lib, ba'zan milliy qadriyatlarimizni e'tiborsiz qoldirishga, o'zlikni unutishga olib keladi. Shu bois, milliy o'zlikni himoya qilish, yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va ularni ma'naviy tahdidlardan himoya qilish bugungi kunning eng muhim vazifalaridan biridir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Milliy o'zlikni saqlash va yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalalari bugungi O'zbekiston sharoitida dolzarb ilmiy va ijtimoiy masala hisoblanadi. So'nggi yillarda ushbu mavzuga bag'ishlangan tadqiqotlar siyosatshunoslik, sotsiologiya, pedagogika va madaniyatshunoslik fanlari kesishmasida olib borilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimovning asarlari, xususan, "O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari" kitobi milliy o'zlik va vatanparvarlik masalalarini chuqur nazariy asos bilan yoritadi. Karimovning ta'kidlashicha, milliy qadriyatlarni zaiflashtirishga qaratilgan ichki va tashqi tahdidlar, ayniqsa yoshlar ongiga ta'sir qiluvchi omillar, davlat va jamiyat barqarorligi uchun jiddiy xavf tug'diradi.

Sh.Paxrutdinovning "Tahdid tushunchasi: nazariya va amaliyot" risolasi zamonaviy tahdidlarni ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy, harbiy va tabiiy-iqlimiy jihatlar orqali tahlil qiladi. Tadqiqotchining fikricha, tahdidlar jamiyatning ijtimoiy tuzilmasini, davlatning siyosiy barqarorligini zaiflashtirishga qaratilgan bo'lib, ularning eng xavfli qismi – yosh avlodning ma'naviy qadriyatlaridan uzilishi va milliy o'zlikning susayishi. Pedagogika va psixologiya fanlarida yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalasi amaliy jihatdan keng o'rganilgan. Masalan, G'.Mahmudov va N.Xolmatovning tadqiqotlari yoshlarning milliy qadriyatlarni qabul qilishida oilaning, maktab va jamiyat muhitining rolini ko'rsatadi. Ularning fikricha, tarixiy va badiiy materiallardan foydalangan holda interaktiv pedagogik metodlarni qo'llash, milliy o'zlikni shakllantirishda eng samarali usullardan biridir.

Zamonaviy sharoitda yoshlarning ma'naviy barqarorligini ta'minlashda ommaviy axborot vositalari, kino, televideniye va raqamli platformalarning ta'siri beqiyosdir. Shu sababli, tadqiqot metodlari sifatida analitik tahlil, solishtirma tahlil, so'rovnoma va kuzatuv, shuningdek, tarbiyaviy mashg'ulot va seminarlar metodlari keng qo'llaniladi. Ushbu metodlar yordamida yoshlar orasida milliy o'zlikni anglash darajasi, vatanparvarlik ruhining shakllanishi va ma'naviy tahdidlarga qarshi chidamliligi o'lchanadi.

Shu tariqa, milliy o'zlikni saqlash va yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalalarini o'rganishda nazariy va amaliy adabiyotlar, pedagogik va psixologik tadqiqotlar hamda metodik yondashuvlar uyg'unligi ilmiy asos sifatida xizmat qiladi. Zamonaviy tadqiqot metodlarining uyg'un qo'llanilishi nazariy tahlil va amaliy tajribani birlashtirishga imkon yaratadi, bu esa mavzuni ilmiy chuqurlikda yoritish imkonini beradi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Milliy o'zlikni saqlash va yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash bugungi kunda jamiyat barqarorligi va milliy xavfsizlik uchun strategik ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari bir necha asosiy xulosalarni beradi. Birinchidan, yoshlarning milliy qadriyatlarni qabul qilishi avvalo oilaviy tarbiyaga bog'liq. Oilada shakllanadigan ma'naviy qadriyatlar, tarixiy va madaniy merosga hurmat yoshlarning milliy o'zligini anglash darajasini belgilaydi. Shu sababli, oilaviy muhitni mustahkamlash va milliy an'analarga hurmatni rag'batlantirish

jamiyatning ma'naviy barqarorligini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Maktab va oliy ta'lim muassasalari milliy tarix, adabiyot va madaniyatni o'rgatish orqali vatanparvarlik ruhini mustahkamlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Interaktiv metodlar, tarixiy materiallar, badiiy asarlar va amaliy mashg'ulotlar yoshlarning milliy ongini rivojlantirishda samarali vositalardir. Shu bilan birga, zamonaviy axborot vositalari, kino va raqamli platformalar yoshlar ongiga sezilarli ta'sir qiladi; bu esa ma'naviy barqarorlikni ta'minlash va milliy qadriyatlarni mustahkamlashni yanada muhim qiladi. Xorijiy madaniy va siyosiy ta'sirlar, ommaviy madaniyatning axloqsiz yoki milliy qadriyatlarga zid mahsulotlari yoshlar orasida milliy o'zlikni susaytirish xavfini oshiradi. Shu sababli, milliy o'zlikni himoya qilish va vatanparvarlik ruhini shakllantirish kompleks yondashuvni talab qiladi: oilaviy, ta'limiy, madaniy va davlat darajasidagi chora-tadbirlar birgalikda qo'llanilishi zarur.

Ilmiy asoslangan metod va strategiyalar yoshlarning milliy o'zlikni anglashini oshirish, vatanparvarlik tuyg'ularini rivojlantirish va ma'naviy tahdidlarga qarshi chidamliligini mustahkamlash imkonini beradi. Bu jarayonda so'rovnoma, kuzatuv, intervyu, tarixiy va badiiy materiallardan foydalanish, tarbiyaviy mashg'ulot va seminarlar metodlari eng samarali vositalar hisoblanadi.

Bundan tashqari, milliy o'zlikni shakllantirish va vatanparvarlik tarbiyasini rivojlantirish doimiy monitoring va baholashni talab qiladi. Yoshlar orasida vatanparvarlik darajasi, milliy qadriyatlarga munosabat va ma'naviy barqarorlikni muntazam tahlil qilish, mavjud tahdidlar va xavf omillarini aniqlash hamda ularga qarshi tezkor chora ko'rish tizimini yaratish zarur. Shu bilan birga, davlat va jamoat tashkilotlarining ma'naviy tarbiya bo'yicha dasturlari, madaniy va ijtimoiy loyihalari yoshlarning milliy qadriyatlarni qabul qilishini kuchaytiradi va ularni mustahkam vatanparvarlik ruhida tarbiyalashga xizmat qiladi. Milliy o'zlikni saqlash va yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalalari nazariy va amaliy jihatdan bir-birini to'ldiruvchi kompleks jarayon bo'lib, ularni ilmiy asoslangan strategiya va metodlar orqali amalga oshirish yoshlarning ma'naviy barqarorligini oshirish va jamiyat barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu yo'l bilan milliy qadriyatlarni avloddan-avlodga yetkazish va yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash amaliyoti samarali tizimga aylanadi. Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va millatga sadoqatni mustahkamlash jarayoni doimiy monitoring va baholashni talab qiladi. Jamiyatdagi ijtimoiy muhit, mahalla va nodavlat tashkilotlar tomonidan olib boriladigan tarbiyaviy tadbirlar yoshlarning qadriyatlarni qabul qilishini kuchaytiradi. Shu bilan birga, davlat siyosati, strategik dasturlar va madaniy loyihalar yoshlarning ma'naviy barqarorligini oshirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Umuman olganda, yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va qadriyatlarni saqlash jarayoni kompleks, ko'p qirrali va ilmiy asoslangan yondashuvni talab qiladi. Oilaviy tarbiya, ta'lim muassasalari, madaniy va ijtimoiy muhit, shuningdek, davlat siyosati uyg'unlikda ishlatilganda, yoshlar nafaqat vatanparvar va ma'naviy barqaror, balki tanqidiy fikrlaydigan va ijtimoiy mas'uliyatli fuqarolar sifatida shakllanadi.

XULOSA

Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va milliy qadriyatlarni saqlash jamiyat barqarorligi va ma'naviy xavfsizlik uchun muhim ahamiyatga ega. Bu jarayon kompleks va ko'p qirrali bo'lib, oilaviy tarbiya, ta'lim muassasalari, madaniy va ijtimoiy muhit, shuningdek davlat siyosati va strategik dasturlar bilan uyg'un amalga oshirilganda eng samarali natijalarni beradi.

Yoshlarning tarixiy meros, adabiyot va madaniy qadriyatlarni anglash darajasi ularning vatanparvarlik tuyg'ularini rivojlantirishda asosiy ko'rsatkichdir. Shu bilan birga, zamonaviy axborot vositalari va ommaviy madaniyat elementlari yoshlarning ma'naviy barqarorligiga sezilarli ta'sir qiladi. Shuning uchun ularni samarali nazorat qilish va ijobiy

tarbiyaviy kontentni targ'ib qilish muhimdir. Milliy qadriyatlarni targ'ib qilish, ijtimoiy muhitni mustahkamlash va yoshlarning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali ularning ma'naviy barqarorligini oshirish va vatanparvar shaxs sifatida shakllanishini ta'minlash mumkin. Shu yo'l bilan yosh avlodga millatga sadoqat, ijtimoiy mas'uliyat va ma'naviy barkamollikni rivojlantirish, shuningdek jamiyat barqarorligini mustahkamlashga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Karimov I.A. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. – Toshkent: O'zbekiston, 2000. – 124 b.
2. Paxrutdinov Sh. Tahdid tushunchasi: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Fan, 2015. – 198 b.
3. Karimov I.A. Mustaqil O'zbekiston: milliy qadriyatlar va ma'naviyat. – Toshkent: Ma'naviyat, 2002. – 176 b.
4. Saidov R., Tursunov M. Vatanparvarlik tarbiyasi va yoshlar ongini shakllantirish. – Toshkent: Ta'lim, 2018. – 142 b.
5. Sobirov A. Milliy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi metodikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. – 158 b.
6. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi. Milliy ma'naviyat va yoshlarni tarbiyalash dasturi. – Toshkent, 2019.
7. G'aniyev Sh. Ommaviy madaniyat va yoshlar tarbiyasi. – Toshkent: Ma'naviyat, 2021. – 134 b.
8. Rustamov D. Tarixiy meros va milliy qadriyatlarni yosh avlodga yetkazish metodikasi. – Toshkent: Fan, 2016. – 110 b.
9. Karimov I.A. O'zbekistonning ma'naviy va madaniy rivojlanishi: strategik yo'nalishlar. – Toshkent: O'zbekiston, 2005. – 198 b.
10. Turgunbayev T.A. Harbiy qismlarda tarbiyaviy va mafkuraviy ishalar uslubiyoti. – Toshkent: 2025. – 170 b.
11. Turgunbayev T.A. Harbiy ta'limda milliy identiklik tarbiyasi asosida talabalarda (kursantlarda) vatanparvarlikni rivojlantirish ta'lim texnologiyasi. O'zMU xabarlari. – Toshkent, 2023. №1/3. – B. 184-186.
12. Turgunbayev T.A. Milliy identiklik tushunchasining mazmun-mohiyati, tarbiyaviy asoslari. Namangan davlat universiteti ilmiy axborotnomasi. – Namangan, 2023. №2. – B. 205-209.